

Plato, *Phaedo* 59C–60A, 115B–D, 116B–D, 117C–118A

The Martyrdom of Socrates

2022–2023 Prescription

Passage 1 *Phaedo* 59c–60a

PHAEDO: ἐγώ σοι ἐξ ἀρχῆς πάντα πειράσομαι

διηγῆσασθαι. ἀεὶ γὰρ δὴ καὶ τὰς πρόσθεν ἡμέρας

εἰώθεμεν φοιτᾶν καὶ ἐγὼ καὶ οἱ ἄλλοι παρὰ τὸν

Σωκράτη, συλλεγόμενοι ἕωθεν εἰς τὸ δικαστήριον ἐν

ᾧ καὶ ἡ δίκη ἐγένετο· πλησίον γὰρ ἦν τοῦ δεσμοτηρίου.

5

περιεμένομεν οὖν ἐκάστοτε ἕως ἀνοιχθείη τὸ

δεσμοτήριον, διατρίβοντες μετ' ἀλλήλων, ἀνεώγετο

γὰρ οὐ πρῶ· ἐπειδὴ δὲ ἀνοιχθείη, εἰσῆμεν παρὰ τὸν

Σωκράτη καὶ τὰ πολλὰ διημερεύομεν μετ' αὐτοῦ. καὶ

δὴ καὶ τότε προαίτερον συνελέγημεν· τῇ γὰρ προτεραία 10

ἡμέρα ἐπειδὴ ἐξήλθομεν ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου ἐσπέρας,

ἐπυθόμεθα ὅτι τὸ πλοῖον ἐκ Δήλου ἀφικμένον εἶη.

παρηγγείλαμεν οὖν ἀλλήλοις ἤκειν ὡς προαίτατα εἰς

τὸ εἰωθός. καὶ ἤκομεν καὶ ἡμῖν ἐξελθῶν ὁ θυρωρός,

ὅσπερ εἰώθει ὑπακούειν, εἶπεν περιμένειν καὶ μὴ 15

πρότερον παριέναι ἕως ἂν αὐτὸς κελεύσῃ· ‘λύουσι γάρ,’

ἔφη, ‘οἱ ἔνδεκα Σωκράτη καὶ παραγγέλλουσιν ὅπως

ἂν τῇδε τῇ ἡμέρᾳ τελευτᾷ.’ οὐ πολὺν δ’ οὖν χρόνον

ἐπισχῶν ἤκεν καὶ ἐκέλευεν ἡμᾶς εἰσιέναι. εἰσιόντες

οὖν κατελαμβάνομεν τὸν μὲν Σωκράτη ἄρτι λελυμένον, 20

τὴν δὲ Ξανθίππην — γινώσκεις γάρ — ἔχουσάν τε τὸ

παιδίον αὐτοῦ καὶ παρακαθημένην. ὥς οὖν εἶδεν ἡμᾶς

ἢ Ξανθίππη, ἀνηυφήμησέ τε καὶ τοιαῦτ' ἄττα εἶπεν, οἷα

δὴ εἰώθασιν αἱ γυναῖκες, ὅτι 'ὦ Σώκρατες, ὕστατον

δὴ σε προσερούσι νῦν οἱ ἐπιτήδριοι καὶ σὺ τούτους.'

25

καὶ ὁ Σωκράτης βλέψας εἰς τὸν Κρίτωνα, 'ὦ Κρίτων,'

ἔφη, 'ἀπαγέτω τις αὐτὴν οἴκαδε.'

Passage 2 *Phaedo* 115b–d

ταῦτα δὴ εἰπόντος αὐτοῦ ὁ Κρίτων, ‘εἶεν,’ ἔφη,

‘ὦ Σώκρατες· τί δὲ τούτοις ἢ ἐμοὶ ἐπιστέλλεις ἢ περὶ

τῶν παίδων ἢ περὶ ἄλλου του, ὅτι ἂν σοι ποιοῦντες

30

ἡμεῖς ἐν χάριτι μάλιστα ποιοῖμεν;’

‘ἄπερ ἀεὶ λέγω,’ ἔφη, ‘ὦ Κρίτων, οὐδὲν καινότερον·

ὅτι ὑμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμενοι ὑμεῖς καὶ ἐμοὶ καὶ τοῖς

ἐμοῖς καὶ ὑμῖν αὐτοῖς ἐν χάριτι ποιήσετε ἅπτ’ ἂν ποιῆτε,

κἂν μὴ νῦν ὁμολογήσητε· ἐὰν δὲ ὑμῶν μὲν αὐτῶν

35

ἀμελῆτε καὶ μὴ ἴθελτε ὥσπερ κατ’ ἴχνη κατὰ τὰ νῦν

τε εἰρημένα καὶ τὰ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ ζῆν, οὐδὲ

ἐὰν πολλὰ ὁμολογήσητε ἐν τῷ παρόντι καὶ σφόδρα,

οὐδὲν πλέον ποιήσετε.’

‘ταῦτα μὲν τοίνυν προθυμησόμεθα,’ ἔφη, ‘οὕτω

40

ποιεῖν. θάπτωμεν δέ σε τίνα τρόπον;’

‘ὅπως ἄν,’ ἔφη, ‘βούλησθε, ἔάνπερ γε λάβητέ με καὶ

μὴ ἐκφύγω ὑμᾶς.’ γελάσας δὲ ἅμα ἤσυχῃ καὶ πρὸς

ἡμᾶς ἀποβλέψας εἶπεν· ‘οὐ πείθω, ὦ ἄνδρες, Κρίτωνα,

ὡς ἐγὼ εἶμι οὗτος Σωκράτης, ὁ νυνὶ διαλεγόμενος καὶ

45

διατάπτων ἕκαστον τῶν λεγομένων, ἀλλ’ οἶεταί με

ἐκεῖνον εἶναι ὃν ὄψεται ὀλίγον ὕστερον νεκρόν, καὶ

ἔρωτᾷ δὴ πῶς με θάπτῃ. ὅτι δὲ ἐγὼ πάλαι πολὺν

λόγον πεποίημαι, ὡς, ἐπειδὴν πῖω τὸ φάρμακον, οὐκέτι

ὕμῖν παραμενῶ, ἀλλ' οἰχήσομαι ἀπιῶν εἰς μακάρων δῆ

50

τινας εὐδαιμονίας, ταῦτά μοι δοκῶ αὐτῷ ἄλλως λέγειν,

παραμυθούμενος ἅμα μὲν ὑμᾶς, ἅμα δ' ἑμαυτόν.'

Passage 3 *Phaedo* 116b–d

καὶ ἦν ἤδη ἐγγὺς ἡλίου δυσμῶν· χρόνον γὰρ πολὺν

διέτριψεν ἔνδον. ἐλθὼν δ' ἐκαθέζετο λελουμένος καὶ

οὐ πολλὰ ἄττα μετὰ ταῦτα διελέχθη, καὶ ἦκεν ὁ τῶν 55

ἔνδεκα ὑπηρέτης καὶ στὰς παρ' αὐτόν, 'ὦ Σώκρατες,'

ἔφη, 'οὐ καταγνώσομαί γε σοῦ ὅπερ ἄλλων καταγιγνώσκω,

ὅτι μοι χαλεπαίνουσι καὶ καταρῶνται ἐπειδὴν

αὐτοῖς παραγγείλω πίνειν τὸ φάρμακον ἀναγκαζόντων

τῶν ἀρχόντων. σὲ δὲ ἐγὼ καὶ ἄλλως ἔγνων ἐν τούτῳ 60

τῷ χρόνῳ γενναιότατον καὶ πράότατον καὶ ἄριστον

ἄνδρα ὄντα τῶν πώποτε δεῦρο ἀφικομένων, καὶ δὴ καὶ

νῦν εὖ οἶδ' ὅτι οὐκ ἐμοὶ χαλεπαίνεις, γιγνώσκεις γὰρ

τοὺς αἰτίους, ἀλλὰ ἐκείνοις. νῦν οὖν, οἶσθα γὰρ ἃ ἦλθον

ἀγγέλλων, χαῖρέ τε καὶ πειρῶ ὡς ῥᾶστα φέρειν τὰ

65

ἀναγκαῖα.’ καὶ ἅμα δακρύσας μεταστρεφόμενος ἀπήει.

καὶ ὁ Σωκράτης ἀναβλέψας πρὸς αὐτόν, ‘καὶ σύ,’

ἔφη, ‘χαῖρε, καὶ ἡμεῖς ταῦτα ποιήσομεν.’ καὶ ἅμα πρὸς

ἡμᾶς, ‘ὡς ἀστεῖος,’ ἔφη, ‘ὁ ἄνθρωπος· καὶ παρὰ πάντα

μοι τὸν χρόνον προσήει καὶ διελέγετο ἐνίοτε καὶ ἦν

70

ἀνδρῶν λῶστος, καὶ νῦν ὡς γενναίως με ἀποδακρύει.

ἀλλ’ ἄγε δὴ, ὦ Κρίτων, πειθώμεθα αὐτῶ, καὶ ἐνεγκάτω

τις τὸ φάρμακον, εἰ τέτριπται· εἰ δὲ μή, τριψάτω

ὁ ἄνθρωπος.’

Passage 4 *Phaedo* 117c–118a

καὶ ἄμ' εἰπὼν ταῦτα ἐπισχόμενος καὶ μάλα εὐχερῶς 75

καὶ εὐκόλως ἐξέπιεν. καὶ ἡμῶν οἱ πολλοὶ τέως μὲν

ἐπεικῶς οἰοί τε ἦσαν κατέχειν τὸ μὴ δακρῦειν, ὡς δὲ

εἶδομεν πίνοντά τε καὶ πεπωκότα, οὐκέτι, ἀλλ' ἐμοῦ γε

βία καὶ αὐτοῦ ἀστακτὶ ἐχώρει τὰ δάκρυα, ὥστε ἐγκα-

λυψάμενος ἀπέκλαον ἐμαυτόν – οὐ γὰρ δὴ ἐκεῖνόν γε, 80

ἀλλὰ τὴν ἐμαυτοῦ τύχην, οἴου ἀνδρὸς ἐταίρου ἐστερη-

μένος εἶην. ὁ δὲ Κρίτων ἔτι πρότερος ἐμοῦ, ἐπειδὴ

οὐχ οἴος τ' ἦν κατέχειν τὰ δάκρυα, ἐξανέστη. Ἀπολλό-

δωρος δὲ καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ οὐδὲν ἐπαύετο

δακρῦων, καὶ δὴ καὶ τότε ἀναβρυχησάμενος κλάων καὶ 85

ἀγανακτῶν οὐδένα ὄντινα οὐ κατέκλασε τῶν παρόντων

πλήν γε αὐτοῦ Σωκράτους.

ἐκεῖνος δέ, ‘οἶα,’ ἔφη, ‘ποιεῖτε, ὦ θαυμάσιοι. ἐγὼ

μέντοι οὐχ ἥκιστα τούτου ἔνεκα τὰς γυναῖκας ἀπέπεμψα,

ἵνα μὴ τοιαῦτα πλημμελοῖεν· καὶ γὰρ ἀκήκοα ὅτι ἐν

90

εὐφημία χρη̄ τελευτᾶν. ἀλλ’ ἡσυχίαν τε ἄγετε καὶ

καρτερεῖτε.’

καὶ ἡμεῖς ἀκούσαντες ἡσχύνθημέν τε καὶ ἐπέσχομεν

τοῦ δακρῦειν. ὁ δὲ περιελθὼν, ἐπειδὴ οἱ βαρύνεσθαι

ἔφη τὰ σκέλη, κατεκλίνη ὕπτιος—οὕτω γὰρ ἐκέλευεν

95

ὁ ἄνθρωπος— καὶ ἅμα ἐφαπτόμενος αὐτοῦ οὗτος ὁ δοῦς

τὸ φάρμακον, διαλιπὼν χρόνον ἐπεσκόπει τοὺς πόδας

καὶ τὰ σκέλη, κάπειτα σφόδρα πιέσας αὐτοῦ τὸν πόδα

ἤρετο εἰ αἰσθάνοιτο, ὁ δ' οὐκ ἔφη. καὶ μετὰ τοῦτο

αὐθις τὰς κνήμας· καὶ ἐπανιών οὕτως ἡμῖν ἐπεδείκνυτο 100

ὅτι ψύχοιτό τε καὶ πήγνυτο. καὶ αὐτὸς ἤπτετο καὶ

εἶπεν ὅτι, ἐπειδὴν πρὸς τῇ καρδίᾳ γένηται αὐτῷ, τότε

οἰχήσεται.

ἤδη οὖν σχεδόν τι αὐτοῦ ἦν τὰ περὶ τὸ ἦτρον

ψυχόμενα, καὶ ἐκκαλυψάμενος – ἐνεκεκάλυπτο γάρ – 105

εἶπεν – ὁ δὴ τελευταῖον ἐφθέγγετο – ‘ὦ Κρίτων,’ ἔφη,

‘τῷ Ἀσκληπιῷ ὀφείλομεν ἀλεκτρούνα· ἀλλὰ ἀπόδοτε καὶ

μὴ ἀμελήσητε.’

‘ἀλλὰ ταῦτα,’ ἔφη, ‘ἔσται,’ ὁ Κρίτων· ‘ἀλλ’ ὄρα εἴ τι

ἄλλο λέγεις.’

110

ταῦτα ἐρομένου αὐτοῦ οὐδὲν ἔτι ἀπεκρίνατο,

ἀλλ’ ὀλίγον χρόνον διαλιπὼν ἐκινήθη τε καὶ ὁ ἄνθρωπος

ἐξεκάλυψεν αὐτόν, καὶ ὄς τὰ ὄμματα ἔστησεν· ἰδὼν δὲ

ὁ Κρίτων συνέλαβε τὸ στόμα καὶ τοὺς ὀφθαλμούς.

ἦδε ἡ τελευταία, ᾧ Ἐχέκρατες, τοῦ ἐταίρου ἡμῖν

115

ἐγένετο, ἀνδρός, ὡς ἡμεῖς φαίμεν ἄν, τῶν τότε ὦν

ἐπειράθημεν ἀρίστου καὶ ἄλλως φρονιμωτάτου καὶ

δικαιοτάτου.